

דפי עיון

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.

וכך הוא אומר:

"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

במפרשים

יו"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858 ד.נ.שדה-גת * טל': 08-8616173 * פקס: 08-8616174

שנת תשע"ט

פרשת צו

א. באור יש"ר

פרק ו', פסוקים ב', ג', ד': ואש המזבה תוקד בו. עוד צנקה, גם אחר שנתעכלו אימורין ופדרים, ואפילו נתעכלו בחלי הלילה, לא תכבה האש שעל המזבה, כמו שיפרש למטה בענין, והמוקד יהיה מאש המזבה עלמנה, לא שיציד אש ממקום אחר לעשות מוקד על המזבה אלא מאש שהיה לילה בו, ממנה יעשו מוקד ציוס: (ג) ולבש הכהן. הפסיק הענין בתרומת הדשן, לפי שרצה לדבר על עריכת אש המערכה בצקר בצקר, ותרומת הדשן קודמת למערכה גדולה, ואח"כ חוזר לענין הראשון, והאש על המזבה וכו': ולבש הכהן מדו בד. הכהן שעלה עליו הגורל לתרום הדשן ילבש מדו, שהיא הכתונת, וקראת מדו לפי שעשויה כפי מדת גופו: בד. של בון, והס קני הפשתן שהן גדלין בדים: ומכנסי בד. זכר שתי אלה שהם על צדו והייתי חושב שלא ילבשם כשעוסק בדשן שלא ילכלך בגדי קדש, לכן אמר שילבשם, וכל שכן המלכפת והצננו: אצל המזבה. במזרחו של כבש: (ד) ולבש בגדים אחרים. פחותין מהן, שלא ילכלך בהולאת הדשן בגדים שהם משמש בהן תמיד, ואינו חובה, אלא אם רצה לובש פחותין: והוציא את הדשן. כל הדשן הנשאר מן הקרבנות והעלים הרבים.

אלות

1. איך פרשנו אפיו את צנין הפצרת האש ועל הפצרתו?
2. מה היתה הפציה על החלפת פאדים, היום, מתי ופס מה?

* * *

ב. רש"ר הירש

פרק ו', פסוק ד':

בעשייתו היוצרת הכובשת עולמות, בקומתו הזקופה בחיי היום — דוקא באלה הוא זוכה לקירבת ה'. אור רוחו הבהירה, כוח רצונו החופשי, עשייתו היוצרת — אישיותו החופשית הזוקפת את קומתה בחיי היום — בחסד הבורא ניתנו לו כל אלה. כי האל היחיד חלק לו מן השפע האינסופי של רוחו, מרצונו החופשי הקדוש, מכוח עשייתו השולטת בעולם. כך העלה אותו מעל לשעבוד העולם הפיסי, זקף את קומתו, והשליט אותו על העולם — למען יעבוד בו את ה'. אכן בעצם עשייתו את מלאכת יומו ממלא האדם את רצון אלוהיו.

ב"לילה" העצמים "מתמזגים" זה עם זה (עי' פי' בראשית א, ה) — וגם האדם חוזר לתחום השעבוד הגופני. משום כך הלילה מקרב את האדם האילי לאלוהיו; הוא חש בכוח האלים — שהרי הוא משועבד להם כשאר כל הבריות. ואילו ביום האדם הולך קוממיות ("יום" קרוב ל"קום" — עי' פי' שם). הוא חש את עצמו, והוא נאבק כדי להשתלט על העולם. משום כך במחשבה האילית היום הוא עת המאבק של האדם עם האלים. אך ההכרה היהודית היא בניגוד גמור לכל זה. לא בכניעת הלילה יחוש היהודי את כח האל; אלא במחשבתו הצלולה,

— שבו אין לו לאדם אלא עצמו ואישיותו — שם נתקרב ה' לישראל וכרת עמו את ברית תורתו; במדבר — שבו אין אדם יכול להקריב לה' אלא את עצמו ואישיותו — שם ציווה ה' להקריב לו קרבנות. כי התורה מחייבת את האישיות החופשית, המשעבדת לה' את מחשבתה, רצונה ועשייתה; והקרבן מתבקש מן האישיות החופשית, המשעבדת לה' את מחשבתה, רצונה ועשייתה: „זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים, אשר צוה ה' את־משה בהר סיני ביום צותו את־בני ישראל להקריב את־קרבניהם לה' במדבר סיני“.

היום — בהכרה האלילית — הוא מאבק בני תמותה עם כוח האלים. ואילו יומו של היהודי הוא עבודת ה', ובמלאכתו הוא עושה נחת רוח לאלוהיו. לפיכך במקדש אין היום הולך אחר הלילה, אלא הלילה הולך אחר היום. כי הלילה המסמל את דומיית המוות לא יוריד אחריו גם את היום; אלא היום המסמל חיים של קירבת ה' יעלה אליו גם את הלילה. לא הטבע הפיסי מתווך בין היהודי ובין אלוהיו; כי האדם היהודי הוא למעלה מן הטבע הפיסי ואישיותו עומדת במישרין מול ה'. במדבר

שאלות

1. הספר מה ההבדל בין הצורך אלילי לבין הישראלי בהתייחסות ליום ולליליה?
2. מה בא הלילה לסמל לצורך אלילי ולצומתו אל מה היום ההפוך מופי לצורך הקב"ה?
3. למה התורה ניתנה במדבר דוקא?
4. מה מחייבת התורה את היהודי בפואו להקריב קרבן?

* * *

ג. בלי יקר .

פרק ו' פסוקים ח' - יא':

ידי ההקנעה יצאו לחרות מן המלכיות ונקנסו בעל מלכות שמים. ולפיכך דין החמץ בשרפה דוקא, כי נימוס קלוסין הוא שכל המתנגא נדון באש, כדאיאתא במדרש על פסוק "זאת תורת העלה הוא העלה על מוקנה", כי הרוצה לעלות למעלה, בטבע החמץ העולה למעלה, ראוי להיות נדון באש אשר טבעו לעלות למעלה. ולפיכך דין החמץ במשהו, כי בכל המדות צריך האדם לילך בדרך ממצע, חוץ מן הגאונה, שאמרו רז"ל: לא מינה ולא מקצתה (סוטה ה.), הרי שאסרו אפלו משהו מן הגאונה, כך משהו מן החמץ אסור. וכן אמרו רז"ל: "מאד מאד הוי שפל רוח בפני כל אדם" (אבות דרד), והוא רמז להפלגת הענין ולהרחיקו מפל וכל.

הדרך שני הוא היותר נכון וקרוב לשמע, שהמצה סימן אל ההקנעה, בעסת מצה שאינו עולה למעלה, ומצה של חג הפסח יוכיח כי הוא סימן חרות וגאולה, לפי שלא חשק ה' בישראל כי אם בעבור שהם ממעטים את עצמם, כמו שלמדו (חולין פט.) מן פסוק "לא מרובכם מפל העמים חשק ה' בכם... כי אתם המעט". (דברים זז.) כי מה ה' שואל ממך כי אם ליראה (על פי דברים יב), שהענוה מביאה לידי יראה. וכל עוד שההקנעה מצויה במחנותים ביותר, לפי זה ביותר תגלה ותראה מלכות שמים, כי הוא יתברך גאות לבש, ואין עוד מלבדו. וזהו טעם גלות מצרים להקניעם בכור עני, "והסו בשם ה'" (צפניה ג, יב), ועל

שאלות

1. קרא שוב את הפסוקים הצוסקים בקרבן מנחה, איך אתה מבין את המיוחד בקרבן זה?
2. מה מסמלת המצה?
3. הכנעה, מנחה, יראה - איך כל זה נלמד כאן?
4. למה "דין חמץ במשהו" ומה זה מסמל?
5. איך אחרי כל זה מבין פרשנו את קרבן מנחה?

* * *

ד. רבינו בחיי .

פרק ו' פסוקים יח' - יט':

במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת. והעולה שחיתתה בצפון, והיא באה על הרהור הלב כמו שנאמר למעלה⁹, וכדי שלא יבוש החוטא¹⁰ הזהיר הכתוב כי קרבן חטאת הבא על חטא המעשה שישחט באותו מקום עצמו שהעולה נשחטת, כדי שלא ירגישו בני אדם בזה שמביא קרבנו אם חטא בהרהור או במעשה.

(יט) הכהן המחטא אותה יאכלנה. אין לפרש כי הכהן המשתדל והמתעסק בהקרבתה מקטיר דמה וחלבה הוא שיאכלנה בלבד, ושלא יהיו לשאר הכהנים בה שום חלק, כי זה יהיה סבת מחלוקת ומריבה בין הכהנים, שאם כן יאמר כל אחד: אני רוצה להתעסק בה. אבל פירוש המחטא הראוי לחטא, להוציא את הטמא שאינו ראוי לעבודה¹¹, וכל מי שהיה מן הכהנים טמא טומאה קלה או חמורה או אפילו בעל קרי¹² לא היה לו חלק בקרבן חטאת ואשם עם שאר הכהנים, ולא במנחה וחזה ושוק שבקרבן השלמים, בקרבן חטאת לפי שכתוב: הכהן המחטא אותה יאכלנה, באשם לפי שכתוב: הכהן אשר יכפר בו לו יהיה¹³, בשלמים לפי שכתוב בהם: הזורק את דם השלמים¹⁴, במנחה לפי שכתוב: וכל מנחה אשר תאפה בתנור¹⁵, לפי שכל אלה קדשי קדשים * הם

אלות

1. מה הפציה הקשורה למקום שחיתת הקרבן ומה אחד שסוקנו?
2. הפסוק יט מסביר פרשנו אופן חלוקת הצבודה בין הכהנים, מה הפציה, ומה הפתרון כאן?
3. הידוע לך על התחרות בצנין הצבודה בין הכהנים ומה מצאו כפתרון?

* * *

ה. תוספת ברכה . פרק ז' פסוק לח':

וזאת משחת אהרן ומשחת בניו (ז' ל"ה)

לדעת המפרשים, הלשון קצר, ושיעורו במלואו, זאת ש כר משחת אהרן ובניו (עיין בראב"ע). אבל אין צריך לזה, כי יתפרש הפסוק ברחבה כמו שהוא, כי מצינו שהבטיח ה' לאהרן את קדשי בני ישראל, ואמר לו, לך נתתים למשחה (פרשה קרח, י"ח ח'), ומתבאר במס' חולין (קל"ב ב'), דהלשון „למשחה“ ענינו לגדולה ולכבוד, ולמדו מזה, שהכהנים צריכים לאכול בשר קדשים צלי עם חרדל כדרך שהמלכים אוכלים. וזוהי הכונה כאן זאת משחת אהרן ובניו, מה שנתתי להם את אלה המתנות היא ההבטחה שהבטחתי להם למשחה, לגדולה ולכבוד.

אלות:

1. קרא שם את הפסוק, איך ניתן להבין לפי הפסוק?
2. מה מצאה פרשנו כאן המצריק הספרי?
3. איך פרשנו מביין את המלה: למשחה?
4. מהו הסכר לפי זה?

* * *